

Nr 197.

Av herr **Hallin m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för Göteborgs och Bohus läns landsting från skyldighet att för statens järnvägars räkning inlösa visst markområde vid Tingstad.

I proposition nr 281 till riksdagen hemställer Kungl. Maj:t att Göteborgs och Bohus läns landsting må befrias från den landstinget enligt Kungl. Maj:ts dom den 27 november 1918 åliggande skyldigheten att till statens järnvägar med äganderätt upplåta visst område vid Tingstad under villkor, att landstinget vidtager andra av Kungl. Maj:t godkända åtgärder för beredande av sådant skydd för viadukten vid Tingstad, som avsetts med inlösen och överlämnande till statens järnvägar av förevarande område.

Den kungl. propositionen är föranledd av en av landstinget till Kungl. Maj:t gjord framställning om hel och hållen befrielse från den landstinget genom Kungl. Maj:ts dom den 27 november 1918 ålagda skyldigheten att på statens järnvägar överlåta ifrågakvarande markområde.

Som skäl för bifall till sin framställning har landstinget åberopat den stora meningsskiljaktigheten i frågan, som gjort sig gällande hos de dömande myndigheterna. Av de sjutton domare, inberäknat revisionssekreterare, vilka deltagit i prövningen av målet, hava endast fem biträtt kungl. järnvägsstyrelsens mening, medan tolv delat landstingets uppfattning. Underdomstolarna hava friat landstinget. I högsta domstolen hava lika många röstat för som emot bifall till kungl. järnvägsstyrelsens talan.

Denna stora meningsskiljaktighet, som rått hos de dömande myndigheterna i fråga om landstingets skyldighet att tillhandahålla det av kungl. järnvägsstyrelsen påyrkade markområdet för det angivna ändamålet, torde förtjäna den största hänsyn, då den visar att landstingets skyldighet, juridiskt sett, är ganska tvivelaktig, ehuru högsta domstolens mening resulterat till kungl. järnvägsstyrelsens fördel.

Därjämte har landstinget i den underdåniga ansökningen erinrat, dels att landstinget för fullgörande av Kungl. Maj:ts dom komme att få vidkännas avsevärda kostnader, och dels att landstinget för lösen av jord för längdbanan genom Bohus län fått vidkännas mycket stora utgifter. Dessa hava utgjort omkring 2 miljoner kronor.

Det torde ock förtjäna att påpekas, att även om pretenderade markområden, cirka 18 meter å ömse sidor om järnvägsviadukten från dess mitt räknat, i avröjt skick kunnat överlåtas på järnvägsstyrelsen, hindrade icke detta att de eldfarliga fabriker med deras virkesupplag, som nu finnas inom pretentionslinjen, skulle uppstått omedelbart utom denna linje, och att viadukten sålunda under alla förhållanden icke varit säkerställd mot eldfara från dessa anläggningar.

Det torde väl därför få betraktas såsom minst sagt hårt, om landstinget såsom konsekvens av sin på sin tid givna förbindelse att tillhandahålla fri mark till längdbanan genom Bohus län, nu skulle få påtaga sig kostnader på grund av förhållanden som säkerligen aldrig varit förutsedda vid landstingets beslut om fri mark till den bohuslänska längdbanan.

Att kungl. järnvägsstyrelsen funnit sin plikt bjuda att framkomma med sitt yrkande mot landstinget, för att söka minska den brandfara, som hotar ifrågavarande järnvägsviadukt, i den mån detta kunde ske genom ett fritt jordområde å ömse sidor därav, kan man förstå, men att kungl. järnvägsstyrelsen vidhåller sitt anspråk, att landstinget helt skall bekosta brandskydd för viadukten *sedan det blivit utrett* att densamma icke under alla förhållanden kan anses skyddad genom överlämnande av det pretenterade markområdet, samt att detta skydd på ett mera effektivt sätt kan åstadkommas på annat sätt, torde få betraktas såsom mindre väl befogat. Hade den förenämnda utredningen varit verkställd vid sådan tid, att den förelegat vid högsta domstolens prövning av målet, torde man kunnat förvänta att dess beslut gått i samma riktning som underdomstolarnas.

De åtgärder för järnvägsviaduktens skyddande mot eldfara som *kunna* åstadkommas, oberoende av den påyrkade marköverlåtelsen, måste väl rättvisligen betraktas såsom något ovidkommande den av landstinget på sin tid sig åtaga förpliktelsen att tillhandahålla fri mark till bohuslänska längdbanan, och sålunda ensamt, oberoende av landstingets utfästelse, åligga staten såsom ägare till järnvägen.

I detta sammanhang tillåta vi oss påpeka att kungl. järnvägsstyrelsen i sitt yttrande den 12 februari 1921 framhållit att: national-ekonomiskt sett syntes det styrelsen riktigast, att därest landstinget

befriades från ådömd ytterligare markupplåtelse vid Tingstad, några kostnader från det allmännas sida, vilka antagligen bleve högst avsevärda, icke nedlades för viaduktens skyddande mot eldfara genom ifrågasatt betongarmering eller dylikt, utan att landstinget i stället iklädde sig den öppna eldfarerisken medelst utfärdande av förbindelse av ovan angivet slag. Detta torde vara en riktig praktisk synpunkt som förtjänar allt beaktande, men torde landstinget gentemot staten knappast våga påtaga sig därmed förenad eventuell risk, vilken dock för staten ej torde vara allt för vansklig och torde medföra en besparing av allmänna medel till, såsom kungl. järnvägsstyrelsen betonat, högst avsevärda belopp.

Då bohuslänska längdbanans indragning till Göteborg icke lär vara definitivt bestämd och den nuvarande viadukten sålunda är ett provisorium, torde det jämväl från denna synpunkt icke vara välbetänkt att här nedlägga några större belopp.

Den av kungl. järnvägsstyrelsen i sitt förbemälda yttrande, den 12 februari 1921, framhållna omständigheten, att landstingets förvaltningsutskott funnit sig föranlåtet att gälda de utgifter, som statens järnvägar fått vidkännas på grund av eldsvåda i juni 1920, vari kungl. järnvägsstyrelsen velat finna att förvaltningsutskottet ansett landstinget ersättningsskyldigt, måste ju betraktas mot bakgrunden av Kungl. Maj:ts dom och icke kunna anses såsom prejudicerande, då det för riksdagen är fråga om att med hänsyn till billighet befria landstinget från en skyldighet, grundad på ett förhållande, som även i den kungl. propositionen betecknats såsom tveksamt och tvistigt.

På grund av det anförda få vi alltså vördsamt föreslå riksdagen besluta,

att Göteborgs och Bohus läns landsting må befrias såväl från den landstinget enligt Kungl. Maj:ts dom den 27 november 1918 åliggande skyldigheten att till statens järnvägar med äganderätt upplåta visst markområde vid Tingstad som ock från villkoret att vidtaga andra av Kungl. Maj:t godkända åtgärder för beredande av sådant skydd för viadukten vid Tingstad, som avsetts med inlösen och överlämnande till statens järnvägar av förevarande område.

Stockholm den 6 april 1921.

Eric Hallin.

Ludvig Widell.

Ernst B. Jönson.

Isak Svensson.

Sigfrid Hansson.

K. A. Andersson.